ความพึงพอใจและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต*

STUDENTS' SATISFACTION AND PRIORITY NEEDS FOR THE DEVELOPMENT OF THE GRADUATE DIPLOMA PROGRAM IN TEACHING PROFESSION AT PITCHAYABUNDIT COLLEGE.

เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ[1] และ ประยงค์ หัตถพรหม[2]

Chawengsak Prueksathewet [1] and Prayong Hattaprom[2]

วิทยาลัยพิชญบัณฑิต[1-2], ประเทศไทย

Pichayabundit College[1-2], Thailand

Corresponding Author's Email: dr.chawengsak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตร และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตร ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงอธิบายแบบต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จำนวน 150 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI $_{Modified}$) และ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.87) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.73) 2) ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ (PNI $_{Modified}$ = 0.301) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผล (PNI $_{Modified}$ = 0.225) และการจัดการเรียนการสอน (PNI $_{Modified}$ =

* เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ และ ประยงค์ หัตถพรหม. (2569). ความพึงพอใจและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, 1(3), 39-52.

Chawengsak Prueksathewet and Prayong Hattaprom. (2026). STUDENTS' SATISFACTION AND PRIORITY NEEDS FOR THE DEVELOPMENT OF THE GRADUATE DIPLOMA PROGRAM IN TEACHING PROFESSION AT PITCHAYABUNDIT COLLEGE. Journal of social development and modern citizen, 1(3), 39-52.

Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

0.224) และ 3) แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหา การจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม การพัฒนาศักยภาพอาจารย์และระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ และการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ PICHYA–PGC Model ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพ ระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล การประเมินผลฐานสมรรถนะ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริง โดยเป็นกรอบแนวทางเชิงบูรณาการที่มุ่งยกระดับสมรรถนะวิชาชีพครูและพัฒนาคุณภาพการผลิตครูให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การจัดการหลักสูตร, ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู, ความต้องการจำเป็น, สมรรถนะวิชาชีพครู, PICHYA–PGC Model

Abstract

This research aimed to: (1) examine the current and desirable conditions of curriculum management in the Graduate Diploma Program in Teaching Profession at Pitchayabundit College; (2) analyze the priority needs for curriculum development; and (3) investigate guidelines for enhancing curriculum management. A mixed-methods research design employing a sequential explanatory approach was adopted. The research population consisted of 150 students enrolled in the Graduate Diploma Program in Teaching Profession and five experts. Research instruments included a questionnaire and a semi-structured interview form. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, the Modified Priority Needs Index (PNI Modified), and content analysis.

The findings revealed that: (1) the overall current condition of curriculum management was at a high level ($\bar{x}$ = 3.87), while the overall desirable condition was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.73); (2) the highest priority need was media, technology, and learning resources (PNI Modified = 0.301), followed by assessment and evaluation (PNI Modified = 0.225) and instructional management (PNI Modified = 0.224); and (3) the guidelines for curriculum

development comprised six dimensions: curriculum and content enhancement, innovative learning management, faculty development and professional mentoring systems, educational media and technology improvement, competency-based assessment, and authentic professional teaching experiences.

The study generated a new body of knowledge, namely the PICHYA–PGC Model, consisting of Professional Curriculum Alignment, Innovative Learning Management, Coaching and Mentoring System, Hybrid Digital Learning Ecosystem, Yield-Based Assessment, and Authentic Professional Experience. The model provides an integrated framework for enhancing teacher professional competencies and improving the quality of teacher education programs in response to the challenges of 21st-century education.

Keywords: Curriculum Management, Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Priority Needs Assessment, Teacher Professional Competency, PICHYA–PGC Model.

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ โดยครูถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของระบบการศึกษา การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Darling-Hammond, 2017) โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การคิดวิเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับครูยุคใหม่ (OECD, 2019)

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ขณะเดียวกัน คุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูและเกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการผลิตและพัฒนาครูให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ (คุรุสภา, 2564) ส่งผล

ให้สถาบันผลิตครูจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูเป็นหลักสูตรสำคัญในการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาอื่นให้มีคุณสมบัติและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ได้ส่งผลให้สถาบันผลิตครูต้องปรับตัวและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสังคมในอนาคต (UNESCO, 2023)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะครู การบริหารหลักสูตร และการประเมินผลการใช้หลักสูตรในสถาบันผลิตครู (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2564; กัลยาณี บุญชม และคณะ, 2565; สุวิมล ว่องวาณิช, 2563) ขณะที่ยังมีการศึกษาจำนวนไม่มากที่มุ่งวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูในลักษณะบูรณาการ โดยเฉพาะในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นอกจากนี้ ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการจัดการหลักสูตรที่เชื่อมโยงองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยีดิจิทัล การประเมินผล และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

วิทยาลัยพิชญบัณฑิตเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีภารกิจสำคัญในการผลิตและพัฒนาครูผ่านหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู เพื่อรองรับความต้องการบุคลากรทางการศึกษาของประเทศ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ความคาดหวังของผู้เรียน ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาหลักสูตรและยกระดับคุณภาพการผลิตครู

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและครอบคลุมทุกมิติของการจัดการหลักสูตร อันนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ PICHYA–PGC Model ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาการจัดการหลักสูตรวิชาชีพครูที่บูรณาการการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยีดิจิทัล การประเมินผล และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับสมรรถนะวิชาชีพครูและสนับสนุนการผลิตครูคุณภาพสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงอธิบายแบบต่อเนื่อง (Sequential Explanatory Design) แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต และการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยพิชญบัณฑิต ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2569 จำนวน 150 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และวิชาชีพครู จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกหรือมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการผลิตครูไม่น้อยกว่า 5 ปี ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี มาตรฐานวิชาชีพครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดประเด็นการศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.2 เครื่องมือได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่ประชากร จำนวน 30 คน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากประชากร จำนวน 150 คน โดยใช้แบบสอบถาม จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นมากำหนดประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรและยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นใช้ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI Modified) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนา

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ก่อนสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

ด้าน	สภาพปัจจุบัน (D)	ระดับ	สภาพที่พึงประสงค์ (I)	ระดับ
1. หลักสูตรและเนื้อหา	3.95	มาก	4.78	มากที่สุด
2. การจัดการเรียนการสอน	3.89	มาก	4.76	มากที่สุด
3. อาจารย์ผู้สอน	4.05	มาก	4.81	มากที่สุด
4. สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	3.62	มาก	4.71	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	3.83	มาก	4.69	มากที่สุด
6. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.86	มาก	4.63	มากที่สุด
รวม	**3.87**	**มาก**	**4.73**	**มากที่สุด**

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.87, S.D. = 0.52) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.73, S.D. = 0.31)

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าการจัดการหลักสูตรในปัจจุบันจะมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก แต่ผู้เรียนยังคาดหวังให้มีการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านสื่อ เทคโนโลยี และ

แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการผลิตครูในศตวรรษที่ 21

2. **ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตร** ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาคำนวณดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$)

ด้าน	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	3.62	4.71	0.301	1
การจัดการเรียนการสอน	3.89	4.76	0.224	2
การวัดและประเมินผล	3.83	4.69	0.225	3
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.86	4.63	0.199	4
หลักสูตรและเนื้อหา	3.95	4.78	0.210	5
อาจารย์ผู้สอน	4.05	4.81	0.188	6
รวม	**3.87**	**4.73**	**0.222**	-

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านที่ควรได้รับการพัฒนาเร่งด่วนที่สุด ได้แก่ ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ($PNI_{Modified}$ = 0.301) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}$ = 0.224) และด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified}$ = 0.225) ตามลำดับ

ผลดังกล่าวสะท้อนว่าผู้เรียนมีความคาดหวังต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สมัยใหม่ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล

3. **แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต**

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และการวิเคราะห์เนื้อหา พบแนวทางการพัฒนา 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ควรปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูและสมรรถนะครูยุคใหม่ โดยบูรณาการเนื้อหาด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ การวิจัยในชั้นเรียน และการออกแบบการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning, Problem-Based Learning และ Project-Based Learning รวมถึงการใช้สถานการณ์จริงในโรงเรียนเป็นฐานในการเรียนรู้ 3) ด้านอาจารย์ผู้สอน ควรพัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านเทคโนโลยีการศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการเป็นโค้ชทางวิชาชีพ (Coaching and Mentoring) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 4) ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ควรพัฒนา

ระบบ Learning Management System (LMS) ให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ห้องเรียนอัจฉริยะ และสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา 5) ด้านการวัดและประเมินผล ควรใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินสมรรถนะ และการประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-Portfolio) ควบคู่กับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 6) ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษา เพิ่มระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และพัฒนาระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพ (Mentoring System) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานจริงของนักศึกษา

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิทยาลัยมีการดำเนินการตามมาตรฐานวิชาชีพครูและเกณฑ์การรับรองหลักสูตรของคุรุสภา ส่งผลให้การบริหารจัดการหลักสูตรมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนยังคงมีความคาดหวังให้หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัล และการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงทำให้สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพปัจจุบันอย่างชัดเจน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Onkasem et al. (2023) ซึ่งประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ พบว่า หลักสูตรมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต แต่ยังมีข้อเสนอแนะให้พัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพครูและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ธรรมทอง คำโมง และรักษาเคน (2566) ที่พบว่า นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูมีความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การบูรณาการความรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังต่อการพัฒนาหลักสูตรในอนาคตเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของอาจารย์ผู้สอน ขณะที่ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนการเรียนรู้ดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัลที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ การสื่อสาร และการประเมินผล ส่งผลให้ผู้เรียนคาดหวังให้หลักสูตรมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ไชยภักดิ์ และวิชชุวรนันท์ (2566) ที่พบว่า การเตรียมความพร้อมเพื่อการสอบรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจำเป็นต้องอาศัยการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยผู้เรียนมีความต้องการให้สถาบันจัดกิจกรรมและทรัพยากรสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จันทะคุณและธนภัทรโชติวัต (2567) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัล การเรียนรู้แบบผสมผสาน และการประเมินสมรรถนะตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตลาดแรงงานในอนาคต ผลการวิจัยดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพครูในปัจจุบันควรมุ่งสู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Ecosystem) ที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

ผลการศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า แนวทางการพัฒนาหลักสูตรควรครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูการที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ การวิจัยในชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมเข้าไว้ในหลักสูตร สะท้อนถึงแนวโน้มการผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะมากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียวผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ เนื่องจากอวน กิตติอัชวาลย์ ขัดสาย และบุญกุศล (2567) ที่พบว่าการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะช่วยยกระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จันทะคุณและธนภัทรโชติวัต (2567) ที่เสนอว่าการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะควรเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และการฝึกปฏิบัติจริงเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริงในส่วนของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้พัฒนาระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษา ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดการผลิตครูฐานสมรรถนะที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและพัฒนาทักษะวิชาชีพผ่านการปฏิบัติจริงในโรงเรียนดังนั้น แนวทางการพัฒนาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปการผลิตครูของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การประเมินตามสภาพจริง และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่เข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพบัณฑิตวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูและความต้องการของสังคมในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย : PICHYA–PGC Model รูปแบบการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

PICHYA–PGC Model เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สังเคราะห์ขึ้นจากผลการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยบูรณาการผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูและการศึกษาในศตวรรษที่ 21

โมเดลประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ (1) Professional Curriculum Alignment (P) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและสมรรถนะครูยุคใหม่ (2) Innovative Learning Management (I) การจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการประยุกต์ใช้ความรู้ (3) Coaching and Mentoring System (C) ระบบพี่เลี้ยงและการนิเทศเชิงพัฒนาที่สนับสนุนการเติบโตทางวิชาชีพ (4) Hybrid Digital Learning Ecosystem (H) ระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัลแบบผสมผสานที่ส่งเสริมการเข้าถึงองค์ความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (5) Yield-Based Assessment (Y) การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ตามสภาพจริง และ (6) Authentic Professional Experience (A) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริงผ่านความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครูกับสถานศึกษา

องค์ประกอบทั้ง 6 ประการมีความสัมพันธ์เชิงบูรณาการและส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการพัฒนาหลักสูตรเป็นฐานของการจัดการเรียนรู้ การสนับสนุนผ่านระบบพี่เลี้ยงและเทคโนโลยีดิจิทัล ควบคู่กับการวัดและประเมินผลตามสมรรถนะและการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพจริง ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์สูงสุด คือ การยกระดับสมรรถนะวิชาชีพครู (Teacher Professional Competency Enhancement) อันเป็นกลไกสำคัญในการผลิตและพัฒนาครูคุณภาพสำหรับสังคมแห่งการเรียนรู้ในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่นี้สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูไม่ควรมุ่งพัฒนาเฉพาะเนื้อหาหลักสูตรหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่จำเป็นต้องพัฒนาทั้งระบบอย่างเชื่อมโยงและสมดุล โดยเฉพาะการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล การประเมินฐานสมรรถนะ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพได้อย่างครบถ้วนและยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่ายังมีช่องว่างที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูและการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ มีความต้องการ

พัฒนาสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ดิจิทัล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบสำหรับแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหา การจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม การพัฒนาศักยภาพอาจารย์และระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ และการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่เป็น PICHYA–PGC Model ซึ่งประกอบด้วย Professional Curriculum Alignment, Innovative Learning Management, Coaching and Mentoring System, Hybrid Digital Learning Ecosystem, Yield-Based Assessment และ Authentic Professional Experience โดยองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์เชิงบูรณาการและร่วมกันส่งเสริมการยกระดับสมรรถนะวิชาชีพครู (Teacher Professional Competency Enhancement) อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการผลิตครูคุณภาพในศตวรรษที่ 21

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 วิทยาลัยพิชญบัณฑิตควรนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู โดยเฉพาะด้านสื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด

1.2 ควรพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Ecosystem) ให้ครอบคลุมระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (LMS) ห้องเรียนอัจฉริยะ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา

1.3 ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู

1.4 ควรพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ โดยใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-Portfolio) และเกณฑ์การประเมินแบบ Rubric เพื่อสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน

1.5 ควรนำ PICHYA–PGC Model ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรและการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูหรือหลักสูตรผลิตครูในบริบทที่ใกล้เคียงกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาและทดลองใช้ PICHYA–PGC Model ในสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพครู เพื่อประเมินประสิทธิผลของโมเดลในบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู โดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร

2.3 ควรวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21

2.4 ควรศึกษาผลลัพธ์ระยะยาวของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ทั้งด้านสมรรถนะวิชาชีพ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพครู เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2.5 ควรดำเนินการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสถาบันผลิตครูในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพครูของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

คุรุสภา. (2564). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2564. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

กัลยาณี บุญชม, สมชาย วัฒนศิริ, และอรทัย ศรีสวัสดิ์. (2565). การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์, 33*(2), 45–60.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2563). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน*. วีพรินท์.

ทิศนา แขมมณี. (2565). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 27). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2564). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2564). *ความเป็นครูและการพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. พริกหวานกราฟฟิค.

Darling-Hammond, L. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice? *European Journal of Teacher Education, 40*(3), 291–309.

Fullan, M. (2020). *Leading in a culture of change* (2nd ed.). Jossey-Bass.

OECD. (2019). *OECD future of education and skills 2030: OECD learning compass 2030*. OECD Publishing.

Partnership for 21st Century Learning. (2019). *Framework for 21st century learning*. Battelle for Kids.

UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. UNESCO Publishing.

UNESCO. (2023). *Global education monitoring report 2023: Technology in education—A tool on whose terms?* UNESCO Publishing.

Zhao, Y. (2021). *Learners without borders: New learning pathways for all students*. Corwin Press.